

Landgræðsluáætlun - drög að lýsingu var til umsagnar í Samráðsgátt frá 21.01.2020 til 03.03.2020.

Verkefnisstjórn um Landgræðsluáætlun þakkar fyrir 6 góðar athugasemdir og ábendingar sem bárust við drögin.

Drögin sem voru til kynningar.

Í drögunum kom fram að í landgræðsluáætlun verður m.a. mótuð framtíðarsýn fyrir aukna jarðvegsvernd, endurheimt vistkerfa og sjálfbæra landnýtingu til langs tíma og sagt frá að markmið verði skilgreind og aðgerðaáætlun sett fram þar sem mælikvarðar á árangur verði skilgreindir.

Í áætluninni verður gerð grein fyrir:

- a) Hvernig skuli stuðla að framförum í mati á jarðvegsvernd.
- b) Hvernig gæði landsins séu best varðveitt.
- c) Hvernig nýting lands geti sem best stutt við atvinnu og byggðir í landinu í takt við markmið stjórnvalda.
- d) Hvernig best sé að efla og endurheimta röskuð vistkerfi.
- e) Tillögum um breytingu á nýtingu lands þar sem það á við (t.d. friðun fyrir ákveðinni landnýtingu o.s.frv.).

Einnig kom fram að fjallað verður um möguleika á endurheimt vistkerfa á stórum samfelldum svæðum, einkum birki- og víðikjarris og endurheimt votlendis og sjálfbæra nýtingu lands. Þá verður hugað að endurheimt vistkerfa á friðlýstum svæðum þar sem það á við og nýtingu lífrænna efna, s.s. moltu og húsdýraáburðar, til landgræðslu. Horft verður til samlegðaráhrifa landgræðslu, loftslagsmála og líffræðilegrar fjölbreytni og fjallað um notkun plöntutegunda í landgræðslu. Einnig verður skoðað hvernig auka megi þátttöku einstaklinga, félagasamtaka, sjálfbóðaliða, einkaaðila o.fl. í landgræðslustarfinu.

1. Athugasemdir frá Valdimar Össurarsyni. Valdimar telur að æskilegt væri að fá rödd frá fulltrúum eigenda eyðijarða inn í samráðshóp um gerð áætlunarinnar og nefnir sérstaklega Landsamtök jarðeigenda og Samtök eigenda sjávarjarða og Samtök eigenda eyðijarða. Valdimar bendir einnig á mikilvægi þess að í nýrri landgræðsluáætlun þurfi að tryggja sérstaklega að uppgræðslu og endurheimt á eyðijörðum þar sem búskapur hefur lagst af. Þegar búreksturinn er ekki fyrir hendi til að bera uppi tækjavæðinguna; ekkert fellur til af heyrudda eða skít frá búrekstri og girðingar ganga úr sér. Valdimar bendir einnig á að í drögum komi ekki glögg fram hvernig staðið skuli að rannsóknum sem eru nauðsynleg undirstaða árangursríkrar uppgræðslu og endurheimtar og að slíkt mætti vel vera meðal markmiðslýsinga.
Það er ekki á höndum verkefnisstjórnar Landgræðsluáætlunar að breyta samsetningu hópsins en verkefnisstjórnin getur haft áhrif á að samráð verði haft við ofantalin samtök og mun beina því til starfsmanna að svo verði gert. Verkefnisstjórn mun sjá til þess að fjallað verði sérstaklega um vanda eyðijarða og jarða þar sem hefðbundinn búskapur hefur lagst af. Verkefnisstjórn mun einnig taka til skoðunar hvernig koma megi rannsóknáherslum skýrar inn í áætlunina.
2. Samband íslenskra sveitarfélaga. Sambandið bendir á mikilvægi þess að huga vel að samlegð við uppfærslu á landsskipulagsstefnu við gerð landgræðsluáætlunar og að einnig þurfi vinnan að tengjast endurskoðun aðgerðaráætlunar í loftslagsmálum. Sambandið bendir á að lykillinn að árangri er samþætting við aðalskipulag sveitarfélaga. Sambandið bendir jafnframt á að í stefnumörkun Sambandsins fyrir 2018-2022 (3.4.6) komi fram að sambandið muni beita sér fyrir að jarðalög og önnur lög um landnýtingu svo og girðingalög verði endurskoðuð og telur

æskilegt að tengja vinnu verkefnisstjórnar við mögulega endurskoðun búvörusamninga. Sambandið bendir einnig á að gefa þurfi gaum hættu sem fylgja gróðureldum, ágangi gæsa og álfra og að skoða hvort aðgerðir sem tengjast akstri utan vega gætu átt erindi í vinnu verkefnisstjórnar. Einnig er bent á að ekki sé í upptöldum skýrslum að finna skýrslu nefndar um landnotkun frá árinu 2010.

Að lokum bendir Sambandið á að æskilegt væri að lengja tímaramma vinnu Landgræðsluáætlunar og að í stað þess að henni verði skilað í lok ágúst verði henni skilað til ráðherra í lok október. Slíkt gæfi rýmri tíma til samráðs við sveitarfélögin.

Verkefnisstjórn þakkar fyrir góðar ábendingar sem tekið verður tillit til við vinnslu áætlunarinnar.

3. Þorvaldur Örn Árnason fagnar áætluninni og leggur til að aukin áhersla verði lögð á nýtingu lífræns efnis til landgræðslu. Einnig leggur hann til að komið verði á samstarfi við Vegagerðina um verkefni til að draga úr útbreiðslu alaskalúpínu með aðalvegum landsins og vísar til þess að útbreiðslan hennar sé vel þekkt eftir kortlagningar Náttúrufræðistofnunar Íslands.

Þorvaldur leggur jafnframt til að í Landgræðsluáætlun verði stuðlað að aðgerðum til nýmyndunar votlendis á blautum og lítt grónum söndum eins og í gljám meðfram Suðurströndinni. Með því að stjórna vatni og útbreiða melgresi á ákveðinn hátt er hægt að flýta uppgræðslu lægstu svæðanna, en þar er sums staðar að myndast nýtt, blómum skrýtt mýrlendi með tilheyrandi kolefnisbindingu.

Verkefnisstjórn þakkar fyrir ábendingar Þorvaldar og skoðar með hvaða hætti hægt verður að koma þeim inn í áætlunina.

4. Umhverfisstofnun. Umhverfisstofnun leggur áherslu á að tekið sé tillit til landslags, jarðmyndana og gróðurfars þeirra svæða sem unnið er á og að metið sé verndargildi þeirra. Umhverfisstofnun leggur áherslu á að vistgerðarvinna Náttúrufræðistofnunar verði lögð til grundvallar.

Verkefnisstjórn telur að skýrt sé skrifað í áætlunina í kaflanum um forsendur og viðfangsefni að tekið verði tillit til ofangreindra ábendinga.

5. Náttúrufræðistofnun Íslands.
Náttúrufræðistofnun hefur farið yfir framangreind drög og telur þau að mörgu leiti koma inn á flesta þætti sem þarf að skoða við gerð sjálfrar áætlunarinnar.
Ní bendir á að ekki sé vísað sérstaklega í lög um náttúruvernd, en þar er að finna ýmis lögbundin viðmið um náttúruvernd fyrir Ísland, sem sum hver hafa beina tilvísun í alþjóðasamninga, sem rétt væri að minnast á og væntir þess að það verði gert í endanlegri lýsingu á landgræðsluáætluninni. Náttúrufræðistofnun leggur einnig áherslu á að markmið í loftslagsmálum yfirskyggi ekki t.d. vernd líffræðilegrar fjölbreytni.
Í kaflanum um tengsl við aðrar áætlanir er hvorki að finna náttúruminjaskrá né náttúruverndaráætlanir þ.m.t. B-hluta náttúruminjaskrár, framkvæmdáætlun. Þar með talið tillögur Náttúrufræðistofnunar á B-hluta <https://www.ni.is/midlun/natturuminjaskra>. Það vekur einnig athygli að í kafla um stöðumat/grunnástand er ekki minnst á gróðurkort eða vistgerðakort.

Verkefnisstjórn þakkar fyrir góðar ábendingar Ní og mun taka tillit til þeirra við gerð áætlunarinnar.

6. Landsvirkjun fagnar landgræðsluáætluninni og kemur með ábendingar og athugasemdir. Landsvirkjun bendir á mikilvægi þess að allt utanumhald og bókhald varðandi aðgerðir í loftslagsmálum verði í góðum farvegi og að í áætluninni verði lagðar línur varðandi skráningu aðgerða. Vegna greiningar og samanburðar valkosta verði einnig lagt mat á kostnað mismunandi aðgerða og aðferða.

Varðandi upptalningu alþjóðasamninga er bent á að Vatnatilskipun ESB mætti gjarnan koma þar inn ásamt Landslagssamningi Evrópu en sá samningur dregur fram mikilvægi landslags sem auðlindar.

Varðandi umhverfisvísa bendir Landsvirkjun á kaflinn mætti vera skýrari og að vísun mætti skipta upp.

Verkefnisstjórn þakkar góðar ábendingar Landsvirkjunar og mun taka tillit til þeirra við gerð áætlunarinnar.